

Lærerveiledning *Gjentakelsen*, utdrag fra roman av Vigdis Hjorth

Mål med opplegget:

Å vekke elevenes interesse for skjønnlitteratur:

- ✓ gjennom at elevene utforsker teksten
- ✓ gjennom at elevene setter ord på sin personlige leseopplevelse
- ✓ gjennom at elevene diskuterer temaer som tas opp i teksten og får innsikt i andre menneskers tanker og livsbetingelser
- ✓ gjennom at elevene reflekterer kritisk over tekstenes påvirkningskraft og troverdighet, og opptrer etisk og reflektert i kommunikasjon med andre
- ✓ gjennom at elevene bruker skjønnlitterære tekster som inspirasjon og modell for egne tekster

Før lesing

Forslag til klassesamtaler:

- Hva forteller forsida dere om romanen? Hva tror dere den handler om?
- *Gjentakelsen* er en roman for voksne, men hovedpersonen er seksten år i store deler av boka. Kan dere se på omslaget at dette ikke er en ungdomsroman?
- Hva skiller egentlig en ungdomsroman fra en roman for voksne?
- Tittelen på romanen er «Gjentakelsen». Hva slags gjentakelse kan det være snakk om?
- Hvilke følelser kan gjentakelser skape? Hva kan være bra med gjentakelser? Når er gjentakelser vonde?
- Jeg-fortelleren i dette utdraget var seksten år i 1975 og hun tenker tilbake på hvordan det var. Tror dere det er stor forskjell på å være ungdom da og nå? Hvilke likheter og forskjeller kan dere tenke dere?
- Hvilke ting tror dere at dere vil huske best fra deres egen tid på videregående?
- Er hukommelsen til å stole på? Har dere opplevd at ulike personer husker samme hendelse helt forskjellig?
- Hva skjer når dere skal fortelle noe som har hendt dere? Klarer dere å fortelle det nøyaktig slik det var?

Underveis

- Når du leser vær oppmerksom på at ord og formuleringer gjentar seg i teksten. Skriv ned de du legger merke til.

Etter lesing

I makkerpar/læringspar:

- Likte dere utdraget? Fikk dere lyst til å lese resten av boka? Hva var bra og hva var uinteressant?
- Hvordan vil dere beskrive hovedpersonen?
- Hvordan vil dere beskrive familien hennes?
- Hva slags miljø er hun en del av? Får dere et inntrykk av hvor hun bor og hva slags venner hun har?
- Gutten som jeg-fortelleren har kysset heter Finn Lykke. Hva kan være grunnen til at forfatteren har valgt dette navnet?
- Snakk om gjentakelsene dere har notert dere mens dere leste. Hvorfor tror dere at forfatteren velger å gjenta akkurat disse ordene og formuleringene?
- I 2024 vant *Gjentakelsen* Ungdommens kritikerpris. I begrunnelsen skrev juryen: «Vinnerboka er den som appellerer mest til oss ungdom, fordi det var den vi kunne kjenne oss mest igjen i.» Er det noe i dette utdraget som er gjenkjennelig for dere?
- I utdraget har hovedpersonen akkurat fått sitt første kyss og drukket øl for første gang. Hvilke andre ting er det man gjør for første gang i tenårene, og hvilke av dem tror dere at dere vil huske og gjenfortelle?
- Hovedpersonen i teksten kjenner at alkoholen «løfter» henne, at den gjør henne «ustyrlig», at den vekker en «grensesprengerlyst» i henne. Hva tenker dere at det handler om? Hvorfor gjør det henne engstelig?
- Den mest engstelige personen i denne teksten er moren til jeg-fortelleren. Hva ville dere gjort hvis dere hadde en slik mor? Hvordan bør en mor være? Hvorfor er foreldre og måten de behandler dere på viktig? Hvilken skade tror dere moren i utdraget gjør på datteren sin?

Klassesamtale/grupper:

- Moren i utdraget er redd for at datteren skal drikke seg full og ligge med gutter. Er det gode grunner for at dere skal vente med utforsking av rus og seksualitet? Hvilke grunner har dere for å utforske disse tingene?
- Nå som dere har lest et utdrag av romanen, er det tydeligere for dere hvorfor dette er en bok for voksne og ikke for ungdom? Eller er skillet kunstig?
- Utdraget er en gjenfortelling av noe som hendte jeg-fortelleren for førtiåtte år siden. Hvor mye tror dere er diktning og hvor mye husker hun faktisk? Er det viktig å vite hva som er hva? Hvilken forskjell gjør det?

Videre:

- På slutten av utdraget får vi vite at noe skal skje som vil endre måten hovedpersonen tenker på. Bruk fantasien og skriv denne hendelsen – enten som en scene eller som en kort novelle.
- Les dere opp på Vigdis Hjorth sitt forfatterskap de siste årene, fra utgivelsen av *Arv og miljø* i 2017. *Gjentakelsen* er på mange måter en gjentakelse av tematikk hun har skrevet om før. I utdraget får vi ikke svar på hva som gjør moren så engstelig, men når dere leser om tidligere bøker Vigdis Hjorth har skrevet om forholdet til familien sin, blir det kanskje mulig å svare på. Hva tenker dere? Hvordan endrer utdraget karakter når dere nå vet det dere vet?
- Les begrunnelsene for at *Gjentakelsen* vant både [Kritikerprisen](#) og [Ungdommens kritikerpris](#) i 2024. Hva er forskjellen på de to begrunnelse? Hva er de voksne og ungdommene enige om?
- Les hele romanen. Opplegg til hele boka finner dere på <https://ungdommenskritikerpris.no/opplegg-til-gjentakelsen-av-vigdis-hjorth/>